

Morfologie II (CJA009)

Klára Osolsobě
osolsobe@phil.muni.cz
FIFA 1/II

POŽADAVKY

- Aktivní účast na seminářích
- Docházka – max. 3 omluvené absence
- Závěrečný test
 - 1. termín (zápočtový týden)
 - další termíny ve zkouškovém období (4 termíny)

Literatura

- Mluvnice češtiny 1. Praha: Academia, 1987.
- Čechová, M. a kol: Čeština – řeč a jazyk. Praha: ISV, 1996. III Pojmenování a slovo, s. 42-223. (kap. 4. Tvoření slov).
- Karlík, P. – Nekula, M. – Rusínová, Z. (eds): Příruční mluvnice češtiny. Praha: NLN, 1995. (oddíl Slovo tvorba s. 109-226).
- Cvrček, V. a kol.: Mluvnice současné češtiny. Praha: Karolinum, 2010.
- Štícha, F. (ed.): Akademická gramatika spisovné češtiny. Praha: Academia. 2014.
- Šmilauer, V.: Novočeské tvoření slov. Praha: SPN. 1971.

Monografie:

- DOKULIL, M: Tvoření slov v češtině 1. Praha: Academia, 1962.
- DANEŠ, F.: Tvoření slov v češtině. 2, Odvozování podstatných jmen / zpracoval kolektiv autorů pracovníků Ústavu pro jazyk český ČSAV za redakce Fr. Daneše, M. Dokulila, J. Kuchaře. Praha : Academia, 1967.
- BOZDĚCHOVÁ, I.: Tvoření slov skládáním. Praha : ISV nakladatelství, 1997.

Pojmy + opakování

- Karlík, P. – Nekula, M. – Rusínová, Z. (eds): Encyklopedický slovník češtiny. Praha: NLN, 2002.
- Lotko, E.: Slovník lingvistických termínů pro filology. Univerzita Palackého v Olomouci : Olomouc, 1998.

Slovníky:

- Slovník spisovného jazyka českého 1-8 (SSJČ), Academia, Praha, 1989.
- Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost (SSČ), Academia, Praha, 1978.
- SLAVÍČKOVÁ, E.: Retrográdní morfemický slovník češtiny, Praha 1975.
- SOKOLOVÁ, M., MOŠKO, G., ŠIMON, F., BENKO, V.: Morfemický slovník slovenčiny. Prešov : Náuka Prešov, 1999.

Slovníky:

- HOLUB, J., LYER, K.: Stručný slovník etymologický, Praha 1984.
- REJZEK, J., Český etymologický slovník, Praha 2001.

Slovníky

- Josef Šimandl ed. (2016). Slovník afixů užívaných v češtině. Karolinum: Praha.
- <http://www.slovnikafixu.cz/index>

Učebnice a skripta:

- RUSÍNOVÁ, Z.: Tvoření slov v současné češtině, Brno 1980.
- ČERMÁK, F.: Syntagmatika a paradigmatika českého slova II. (Morfologie a tvoření slov), UK , PRAHA, 1990.
- HUBÁČEK, J.: Tvoření slov v češtině. Ostrava : Ostravská univerzita, 1996.
- HAUSER, P.: Základní pojmy z nauky o slovní zásobě a tvoření slov. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2003.
- MALIŠ, O., MACHOVÁ, S.: Současný český jazyk. Nauka o tvoření slov. Lexikografie. Praha : Karolinum, 1992.

Pojmy - opakování

- Morfologie
- Morfématika
- Morf – morfém – alomorf
- Dupleta – varianta
- Segmentace
- Kořen – kmen – koncovka
- Kmenotvorná přípona
- Morfematický šev

Morfologie

- v užším slova smyslu = zabývá se morfémy z hlediska jejich formy a funkce, sémantická morfologie zkoumá gramatické významy a funkce morfému (také slovní druhy), formální morfologie zkoumá kombinatoriku morfémů, tj. flexi
- v širším slova smyslu nauka o tvoření slov, vznik nových pojmenování (kombinatorika slovotvorných základů a různých typů afixů = derivace/kompozice)

alomorfy

- **píš**-0-u ALE i **píš**-í-c-í
- **piš**-0-0
- **ps**-a-l ALE i **ps**-a-n-í, **ps**-a-n-ec-0
- do-**pis**-ova-t ALE i do-**pis**-0, pro-**pis**-k-a

alomorfy v morfologii a ve slovtvorbě

- **vys(-)ok-ý** ALE i z **vys(-)ok-a**
- **vys(-)oc-e**
- (nej)-**vyš(-)0-š-í**
- (nej)-**výš(-)0-e** ALE i **výš(-)k-a**, **výš(-)0-e**

Morfemická analýza

- rozčlenění slova/slovního tvaru na jednotlivé morfémy
- základní je PRINCIP OPAKOVATELNOSTI

forma (opakování řetězce znaků) + význam (společný obecný význam)

- Na následujícím snímku mějme dle frekvence seřazená slova, která všechna mají společný formální rys (např. začínají na *po*).
- Sledujme, u kterých z nich lze na základě principu opakování segmentovat afix (např. prefix *po-*) a u kterých taková segmentace není možná.
- V případě nejistoty konzultujme etymologický slovník.

Cvičení (? po-)

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 12988

lemma: 0<KWIC zobrazit součet schovat

<u>lemma:</u>	<u>##</u>
po	289080
podle	95956
pod	71073
poslední	62678
pouze	49501
pokud	39395
pohled	37352
pozdě	34186
potřebovat	27759
pocit	27618
podmínka	26789
počet	26596
pokračovat	25963
podobný	25889
policie	24919
pomoci	24766
politický	24074
pokoj	23027
pořád	22885
podívat	22661
polovina	22465
považovat	22416
potřeba	21669

Cvičení (? -ič-k(a)/ -ič-k(o)/ -ičk(a)/ -ičk(o))

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 2329

lemma: 0<KWIC zobrazit součet schovat

<u>lemma:</u>	<u>##</u>
babička	5878
špička	4628
písnička	3534
holčička	3381
jednička	3019
ulička	2903
špičkový	2781
lžička	2341
tričko	2269
sklenička	1957
maličký	1949
hlavička	1915
krabička	1905
lavička	1745
maličkost	1453
kulička	1181
sestřička	1173
chvilíčka	1059
Růžička	1045
vesnička	1017
maličko	999
lahvička	917
ručička	832

Cvičení (? -ba)

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 1353

lemma: 0<KWIC zobrazit součet schovat

lemma:	##
třeba	66567
oba	23779
zhruba	17382
doba	8382
potřeba	7557
hudba	5374
stavba	5163
osoba	4516
služba	3334
ba	3173
chyba	3166
chléb	3111
výroba	2731
volba	2458
výstavba	2059
spotřeba	1639
tvorba	1562
podoba	1364
album	1317
léčba	1269
Jakub	1251
svatba	1240
ryba	1168

Cvičení (? -č/ -áč)

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 292

lemma: 0<KWIC zobrazit součet schovat

lemma:	##
hráč	3762
pláč	1062
koláč	692
spoluhráč	375
Kováč	260
kartáč	249
Hlaváč	205
boháč	191
květináč	143
Řezáč	118
pekáč	113
krumpáč	102
rváč	97
Bradáč	94
chomáč	87
Boháč	75
protihráč	70
sekáč	69
zelenáč	66
Hrbáč	65
vousáč	60
hrbáč	59
sráč	56

Cvičení (? -ic(e))

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 4899

word: 0<KWIC zobrazit součet schovat

<u>word:</u>	<u>##</u>
sice	32566
velice	18460
nemocnice	11443
ulice	9257
republice	8431
radnice	7528
hranice	7065
silnice	6938
stanice	6146
vesnice	4568
pozice	4499
investice	4333
America	3966
tradice	3671
politice	3427
Pardubice	3193
dvojice	3072
ložnice	2928
Alice	2629
koalice	2461
Budějovice	2264
dálnice	2264
expozice	2015

Cvičení (? ná-)

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 3965

lemma: 0<KWIC zobrazit součet schovat

word: 0<KWIC zobrazit součet schovat

<u>lemma:</u>	<u>word:</u>	<u>##</u>
my	nás	81034
my	nám	60469
náměstí	náměstí	12180
náš	náš	11962
my	námi	11443
náhle	náhle	8728
náklad	náklady	8575
národní	národní	8223
návrh	návrh	8174
názor	názor	7844
název	názvem	6152
názor	názoru	6059
náhodou	náhodou	6037
nádraží	nádraží	5707
název	název	5683
následující	následující	5638
nápad	nápad	5066
návrat	návratu	4941
názor	názory	4690
návrh	návrhu	4549
náklad	nákladů	4540

Cvičení (? mol-)

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 817

lemma: 0<KWIC zobrazit součet schovat

lemma:	##
molekula	2485
molo	1197
molekulární	644
mol	549
demolice	526
moll	401
smolný	265
Homolka	251
smolař	220
samolibý	217
drmolit	206
samolepka	205
výmol	201
zdemolovat	168
molekulový	154
namol	146
homole	144
Homola	131
samolibě	125
kosmologický	117
Zimola	115
entomolog	115
Smolík	113

Cvičení (? –l(y))

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 1092

lemma: 0<KWIC zobrazit součet schovat

lemma:	##
celý	32734
malý	11802
bývalý	7173
minulý	6193
bílý	4056
skvělý	2586
milý	2409
rychlý	2383
závislý	1687
dokonalý	1573
opilý	1488
zvyklý	1405
obvyklý	1233
zlý	1215
podezřelý	1149
teplý	959
dospělý	956
rozsáhlý	878
veselý	837
trvalý	761
proslulý	758
zoufalý	736
Veselý	704

Kmen (derivační kmen)

- vzniká spojením kořene a kmenotvorných morfémů (derivačních elementů), např. *nes-e-me*, ale kořen *nes*, *uč-i-t*, ale kořen *uč*
- kmen odvozovací (základ pro další odvozování: *uč-i-tel-sk-*)
- kmen odvozený (tvarotvorný základ: *uč-i-tel-sk-*)
- kmen jednoduchý (*uč-i-tel-*)
- kmen vícestupňový (*uč-i-tel-stv-*)

Slovotvorný základ/formant

- při slovotvorném procesu se **kmen** považuje za **slovotvorný základ**
- připojuje se k němu **slovotvorný formant**
- např. slovotvorný základ *uč-i-* + slovotvorný formant *-tel-*, slovotvorný základ *uč-i-tel-*, slovotvorný formant *-k-*
- **slovotvorný základ + slovotvorný formant = tvarotvorný základ** (*uč-i-tel-*, *uč-i-tel-k-*)
- + **tvarotvorný formant** (*-o*, *-a*)

Koncovka

- většinou poslední morfém, u ohebných slov morfologická charakteristika (v kombinaci s kmenem přiřazuje k **flektivnímu typu = vzoru**)
- u neohebných slov **slovnědruhov**á charakteristika (*smutn-ý* > *smutn-o*)

Afix

- typ morfu plnící různé fce (slovotvorné, tvarotvorné)
- připojuje se ke kořenovému morfu nebo kmeni
- dle postavení vůči kořenovému morfu nebo kmeni rozlišujeme jednotlivé typy

Typy afixů

- **Prefix** – před kořenem/kmenem (*vy-ná-lez*, *na-hromad-i-t*, ...)
- **Suffix** – za kořenem/kmenem, v ČJ nejrozšířenější forma afixace (*sed-á-tko*, *vznáš-e-dlo*, ...)
- **Postfix** – za tvarotvorným formantem (= úplný slovní tvar, přímý protějšek k prefixům, kt. se také pojí s celým slovním tvarem), např. *kdo-si*, *co-pak*, *čemu-koli*
- **Infix** – uvnitř morfu, typické semitohamitské jazyky (kitáb, kytub = kořen k_t_b, „sg., pl. kniha“), v ČJ např. *čuchat* – *čmchat*
- **Interfix** – mezi morfy, např. *mal-il-in-k-ý*
- **Cirkumfix** – kombinace afixů s pevným významem, např. názvy míst *ná-měst-í*, *zá-hrob-í*

Morfematický šev + morfematický uzel

- **Morfematický šev** – hranice morfémů, dochází zde k hláskovým alternacím (vrah/vrazi, Praha/pražský, ...) či fúzím = splývání hlásek (Rus, rus+ský=ruský), zjednodušování souhl. skupin (obléci = obléci), překrývání hlásek slootovorného základu a slootovorného formantu (kameník+ský=kamenický)
- **Morfematický uzel** – vzniká na morfematickém švu, mluvčí pocítuje původní morfémy, které ale nejsou realizovány
- na jeho základě vzniká perintegrace = přerozdělení, v průběhu existence slootovorného typu dochází k oslabení jeho původní motivace a dojde k sekundárnímu rozložení morfémů ve slově – vznik nových sufixů či jejich variant (event. prefixů)
- např. děl-ník – prac-ovník

Cvičení (? -sk(ý)/ -k(ý)/ -(ý))

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 6994

lemma: 0<KWIC zobrazit součet schovat

lemma:	##
český	10757
obrovský	3690
krajský	2692
pražský	2596
lidský	2475
francouzský	2425
Český	2408
evropský	2246
britský	2157
ruský	2071
městský	1768
dětský	1753
loňský	1509
ženský	1490
slovenský	1419
sovětský	1289
společenský	1247
mužský	1225
vojenský	1204
italský	1197
brněnský	1194
plzeňský	1087
polský	1071

Cvičení (? ob-/ o-)

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 518

lemma: 0<KWIC zobrazit součet schovat

lemma:	##
oblast	37698
obec	23364
období	21348
obraz	21101
obchod	18514
obyvatel	18188
obličej	14486
občan	13817
objekt	13745
obsah	10993
oběť	10620
obor	10064
obrana	9132
obrázek	9119
obr	9018
obava	8557
oblečení	6011
oběd	5874
obvod	5782
objem	5761
obloha	5238
obchodník	4896
obrazovka	4769

Zavřít Uložit

SSJČ

- **rozžehnouti**

(*rozežehnouti Vrchl., *rozžhnout Holan, +rozžící Sova, +rozžítí Podl.)
(1. j. -žehnu, min. -žehl, -žal, trp. -hnut, -žat, podst. -hnutí, -žetí) (obl. rožnout) dok. (op. *zhasit*)

1. (co) *způsobit, aby něco svítilo, hořelo; rozsvítit 1, zapálit*: r. svítilnu, sirku; rozžaté svíce; r. vánoční stromek *rozsvítit na něm svíčky*; přen. r. oči (O. Schein.) *rozjasnit*

2. (co) *roznítit, rozsvítit, zapálit (světlo, oheň)*: r. světlo v lampě; řidč. r. oheň v kamnech (op. uhasit); r. revoluční požár *podnítit, vyvolat revoluci*; přen. kniž. r. v někom nadšení *vzbudit, vyvolat*

3. *udělat světlo; rozsvítit 1*: seděl jsem potmě, nerozžehl jsem; nechat rozžato; --- **rozžehnouti se** dok. *začít svítit, hořet, planout; rozsvítit se 1, vzplanout* (op. *zhasnout*): večer se rozžehla světla; hvězdy se rozžaly na obloze; přen. rozžehly se (mu) oči zlým svitem (Jir.) *zaleskly*; --- ned. rozžíhati, r. se, rozžehovati, r. se, rozžehati, r. se, rozžehávati, r. se

SSČ

- **rozžehnout**

dok. (1. j. -žehnu, čin. -žehl, -žal, trp. -hnut, -žat, podst. -hnutí, -žetí) rozsvítit (syno) zhasit (anto) rozžehnout svíci, reflektor, rozžehnout oheň, *zapálit (# uhasit)*; rozžehnout světlo v lampě,
rozžíhat ned.

roz-žeh-nou-t

The screenshot shows the Bonito search engine interface. At the top, there are navigation tabs: Manažer, Korpus, Dotaz, Konkordance, Zobrazení, Výběr, and Náповěda. Below these is a search bar with the text 'Nový dotaz' and a dropdown menu showing 'jméno:'. To the right of the search bar is a button labeled 'syn'. The main content area is divided into three columns. The left column contains a snippet of text from a document, starting with '...ústil hlavu jelena a z každé strany trofeje...'. The middle column lists the search results for the verb 'rozžehnout', showing various inflected forms in red text: rozžehl, rozžehli, rozžehli, rozžehl, rozžehl, rozžehl, rozžehlo, rozžehl, rozžehly, Rozžehla, rozžehnou, rozžehl, rozžehnout, and rozžehl. The right column contains the corresponding text snippet for each form, starting with 'jednu svíčku. Dopředu umístil řevnici...'. Below the search results, there is a section titled 'Počet výskytů: 510' and a query string '> Query : "rozžehnout"'. At the bottom of the window, a status bar displays 'Zobrazeno: 1+50/510 (9%) Řádek: 1'.

Manažer Korpus Dotaz Konkordance Zobrazení Výběr Náповěda

Nový dotaz jméno: syn

...ústil hlavu jelena a z každé strany trofeje
. sunul . V prvním osobním vagónu právě
větlo , když v jednom z obývacích pokojů
jeje a rozžhaveného kovu . Vedle v pokoji
však neviděl nic . Ve chvíli , kdy Holmes
prova pokoje . " Se smrtelně vážnou tváří
průčelí domu . V okně v prvním patře se
apálil si také u ohřívadla dřevěnou louč a
mladý . Jen oči se vzrušením té výpravy
kabelce a vytáhla cigaretu a zapalovač .
zažily tolik nájezdů a konfliktů . Zde se
metry od něj . Právě převrhl další stůl ,
jednu zápalku za druhou , ale nemohl je
: . Na obou mu uvázal hranatý uzel . Pak

rozžehl jednu svíčku . Dopředu umístil řevnici
rozžehli petrolejové lampy - byl to dlouhý , prost
rozžehli lampu . " Víte , Watsone , že se doopra
rozžehl kdosi zastíněnou svítlnu . Slyšel jsem
rozžehl světlo , jsem zaslechl tiché , docela zřet
rozžehl svítlnu a vedl mne chodbou . Dvakrát :
rozžehlo . Jelikož je přívod elektrického proudu
rozžehl lampičku , aby svůj úlovek prozkoumal
rozžehly do neobvyklého jasu . Plnilo se mu vytc
Rozžehla plamínek a přidržela ho u konce cigaret
rozžehnou oslepující světla stvořená člověkem . A
rozžehl zápalku a odhodil ji na podlahu . " Polic
rozžehnout . Strážný se vztekal nad krabičkou ze s
rozžehl zapalovač a zapálil konce šňůry . " Mož

Počet výskytů: 510
> Query : "rozžehnout"

Zobrazeno: 1+50/510 (9%) Řádek: 1

frekvence tvarů

Frekvenční distribuce

Výsledek frekvenční distribuce

Limit: 0 Řádků k zobrazení: 39

lc: 0<KWIC zobrazit součet schovat

lc:	##
rozžal	71
rozžehl	66
rozžehnout	48
rozžehne	42
rozžehla	38
rozžehnou	28
rozžala	27
rozžali	22
rozžata	19
rozžehly	18
rozžehli	17
rozžehlo	13
rozžalo	13
rozžehnul	11
rozžaly	9
rozžit	9
nerozžala	7
rozžehni	7
rozžaty	5
nerozžal	4
nerozžali	4
rozžehněte	3
rozžato	3

Zavřít Uložit

rož-l

The screenshot shows the Bonito software interface. The title bar reads "Bonito". The menu bar includes "Manažer", "Korpus", "Dotaz", "Konkordance", "Zobrazení", "Výběr", and "Nápověda". Below the menu bar, there is a search bar with "Nový dotaz" on the left, a dropdown menu, and a text input field containing "jméno:". To the right of the input field is a dropdown menu with "syn" selected. The main text area displays a snippet of text: "vypadal jak mafióso . Nahmatal jsem vypínač a **rožl** . Petr ležel na loktech a žmural na nás mazaní a neviděli na krok . " Póó-zor , " **rožlo** sa světlo a velitelovi při tem pohledu". The words "rožl" and "rožlo" are highlighted in red. At the bottom of the window, a status bar shows "Počet výskytů: 2" and "> Query : 'rožl.*'". The bottom-most status bar indicates "Zobrazeno: vše/2 Řádek: 1".

rož-nou-t

Bonito Manažer Korpus Dotaz Konkordance Zobrazení Výběr Nápověda

Nový dotaz jméno: syn

rozletěly a praštily do skříňky uvnitř pokoje . ale řekl jsem : " Ano , děkuju . " Šla tam pravte . Češtinářsky jsem měl pochybnosti o " nutkání - protože chuť se nedá říct ! - rojeví třeba žízni . Jdu vždycky do kuchyně a většinou vypadá . Jdeme to vyzkoušet teď . Představ si , co se mi právě stalo . Přijdu , zhasnu dvě stolní lampy , jimiž si svítím , a existenci , až budu mít tmu , v níž nikdo svému pánu : " Nebojte se , světla svá Vám sálem hřmí .) (Volají , ať sluha Štampa zavátých v tom našem jarním háji . Jen ještě kolem bylo všude bílo , jen ještě na něm za tebou vleče Uživej českého meče . Toho	Rožnul rožnout rožnu rožnout rožnu Rožnu rožnu rožnu rožnu nerožne rožnu rožne rožnout rožnout rožnu	jsem světlo a viděl jsem nevšední podí a něco tam asi sklídit . Zvedl jsem se " , ale jelikož ve slovníku není ani rozžl " , sednout a psát , cokoli . Této noci za: " . V kleci na bidle nebo na kleci tkvějí " . Filip na bidle , Kateřina v hnízdě na " , takto si stoupnu ke stolu a najednou jednu menší nad gaučem , lehnu si a č " , teprve přestanu věřit v nemožné , až " . Královnou srazíme z břehu a stvoříme světlo !) - že to není nežli fakt , že na stromečku svíce a krajka metelice knůtky svíc . A Štědrý den . Jen sma: nevytáhneš Dal bychť pěstí , až se stá
---	---	--

Počet výskytů: 29
> Query : "rožnout"
> Deleted : 7

Zobrazeno: vše/29 Řádek: 1

PERINTEGRACE (PŘEROZDĚLENÍ)

V důsledku oslabení povědomí o segmentaci dochází vlivem **oslabení původní** slovotvorné motivace a s ní související segmentace k sekundárnímu rozložení morfémů ve slově.

SUFIXY: -ík (-lík/-ník) / -ovník/

(*used-l-ík, děl-n-ík, prac-ov-n-ík*)

-ko/ -átko (*kuř(át)-k-o, hol-át-k-o*)

PREFIXY: (hist.) (pův. *ob-vázat* dalo *o-vázat* a druhotně vzniklo synonymní nové *ob-vázat*)

Spoluformant

- Spoluformantem při derivaci od sloves bývá kmenotvorná přípona. Vyber slova utvořená, která jsou odvozena od základu rozšířeného o kmenotvornou příponu.
- Spoluformantem při derivaci bývají hláskové alternace. Vyber slova utvořená, která jsou odvozena tak, že při derivaci dochází k hláskové alternaci.

? spolufornant KP

● lakýrna	automechanik	vedoucí
● motorka	vrátný	řidič
● průvodčí	dělník	hukot
● řev	spojka	vrtačka
● šroubovák	skluz	lepidlo
● brzdny	nemrznoucí	rozhašený
● řadicí	vysloužilý	snesitelný

? spolufornant KP

- lakýrna
 - motorka
 - průvodčí
 - řev
 - šroubovák
 - brzdny
 - řadicí
- automechanik
 - vrátný
 - dělník
 - spojka
 - skluz
 - nemrznoucí
 - vysloužilý
- vedoucí
 - řidič
 - hukot
 - vrtačka
 - lepidlo
 - rozhašený
 - snesitelný

? spolufornant HA

● soutěžící	utkání	lukostřelba
● zásah	zkouška	beznaděj
● výhra	rozkaz	tlukot
● pálka	snažení	hřiště
● plovárna	výstup	branka
● stanoviště	píšťalka	začátek
● šlapátko	míček	měřítko

? spoluformant HA

- soutěžící
- zásah
- výhra
- pálka
- plovárna
- stanovisko
- šlapátko
- utkání
- zkouška
- rozkaz
- snažení
- výstup
- píšťalka
- míček
- lukostřelba
- beznaděj
- tlukot
- hřiště
- branka
- začátek
- měřítko

Slova příbuzná (slova se stejným kořenovým morfem)

- slovotvorná řada je tvořena postupným řetězcem příbuzných slov (slov spojených významem a formou). Např. *učit* → *učitel* → *učitelka*
- Slovotvorný svazek je spojení příbuzných slov (slov spojených významem a formou). Např. *učitelský* < – *učitel* → *učitelka*.
- slovotvorné hnízdo (čeled') je tvořeno souhrnem řad a svazků.

Co mám umět?

Definice a příklady

- morfém – morf – alomorf
- kmen – kořen – kmenotvorná přípona – koncovka
- derivační kmen – kmen odvozený – kmen odvozovací – kmen jednostupňový – kmen vícešupňový
- slovotvorný a tvarotvorný základ a formant
- slovnědruhovú charakteristika a morfologická charakteristika
- typy afixů
- slovotvorná řada, svazek, čeled'/hnízdo